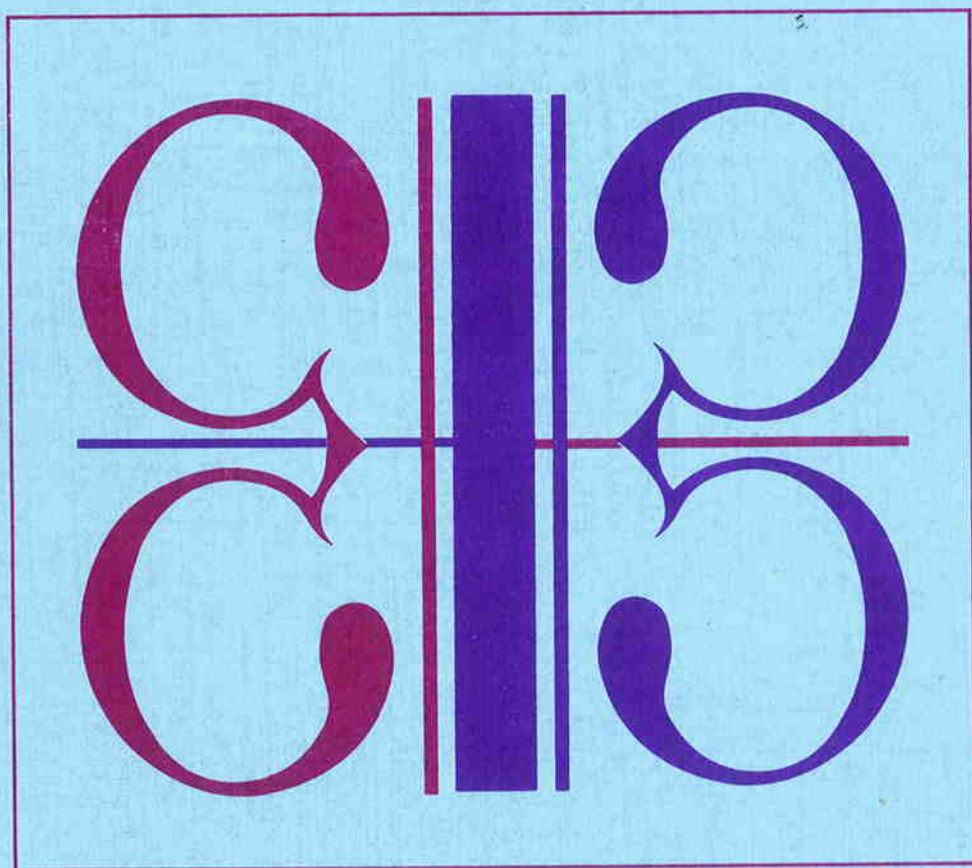
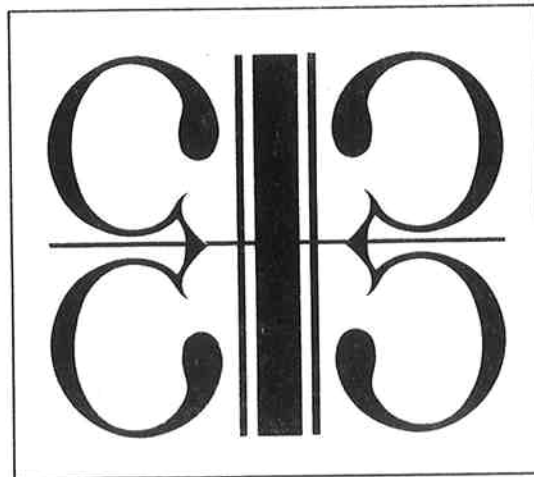

Håndbok for organister

Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige

Håndbok for organister

Utgitt av Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige

Salt Lake City, Utah

Annen utgave 1975

Originaltittel: GUIDEBOOK FOR ORGANISTS

© Utgiver: The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints

Trykk: Verlag Kirche Jesu Christi der Heiligen der Letzten Tage

Distribusjon: Distributions Centret, Smedevangen 9, 3540 Lynge, Danmark

PEMU0009NO

Innholdsfortegnelse

Forord	3	Orgelregistrering	22
Generelle betraktninger	5	Variasjonsmuligheter	22
Organistens kall	5	Tonehøyder	22
Orgel og piano	5	Å lære om registrering	27
Tempo i orgelmusikk	5	Manualer	28
Orgelmusikk i gudstjenesten	6	Generell registrering	29
Preludiet	6	Generelle retningslinjer	32
Forsamlingens innstilling	7	Kor-akkompagnement	34
Gudstjenesten	7	Hovedproblemer	34
Postludier	8	Gode tilpasninger	34
Organistens forberedelse	10	Pianisten	37
Pianostudium	10	Piano i gudstjenesten	37
Øve-perioder	10	Fortsatt studium	39
Teknikk og veiledning i manualspill	14	Fortegnelse over musikk for organister og pianister	40
Teknikk og veiledning i pedalspill	17	Lærebøker i orgelspill	43
Akkompagnement til salmer	20	Orgelregistrering	43
Orgelmusikk og salmebokens noter	20	Pianomusikk	44

Forord

Denne håndboken skisserer opp de almindelige plikter og muligheter som en organist i Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige har. I tillegg inneholder den noen grunnprinsipper i orgelteknikk. Noen tekniske opplysninger er tatt med for å besvare spørsmål som ofte stilles og for å stimulere Kirkens organister til å forbedre sin fremførelse.

Håndboken har ikke til hensikt å være noen lærebok, da de fleste emner kun blir kort behandlet. Den har snarere til hensikt å tjene som oppslagsbok for siste-dagers-hellige organister. Hvis man anvender prinsippene omhyggelig, skulle dette kunne hjelpe organistene til større dyktighet.

I en legkirke som vår blir likegyldig og slurvet forberedelse noen ganger forsvart med unnskyldningen: "Vi er jo bare amatører." Men i virkeligheten bør holdningen til en seriøs amatør og en profesjonell musiker være den samme. Begge bør alltid anstrenge seg så godt de kan både i forberedelse og i fremførelse. Amatøren begrenses bare ved at vedkommende kanskje må velge et enklere reper-toar, fordi teknikk og tid til øvelse vanligvis er begrenset.

Siste-dagers-hellige musikere bør forsøke å forbedre gudstjenesten ved hjelp av sine muskalske talenter. Det er i realiteten for sin Herre de anstrenger seg. Det er til slutt overfor ham de står til regnskap for sin fremgang.

Organister bør alltid være klar over sin eneste mulighet til å inspirere hver enkelt deltager til øket åndelig opplevelse. John Milton (engelsk dikter, 1608-1674) skrev:

La de toner som i orgelet bor,
bruse utover det hele kor,
i gudstjeneste og vakre sanger,
slik at denne ynde mitt øre fanger,
fyller meg med begeistring for det høye
og bringer hele himmelen for mitt øye.

Generelle betraktninger

ORGANISTENS KALL

Som organist er du velsignet med et spesielt kall som går ut på at du skal hjelpe til med å forkynne evangeliet gjennom musikk. For at du skal lykkes i denne oppgave, bør du bestemme deg for å være pålitelig og gjøre ditt aller beste til enhver tid. Å være pålitelig betyr at du må utføre din oppgave punktlig og regelmessig; dette innebærer også at du er tilstede ved alle møter hvor ditt nærvær kreves. Å gjøre ditt aller beste betyr at du skulle øve omhyggelig og regelmessig som forberedelse for hver oppgave.

I tillegg må du bare benytte musikk som er passende for anledningen. Denne musikk må være så enkel at du kan spille den med sikkerhet og nøyaktighet.

Du vil ofte komme til å arbeide sammen med en sangleder. Begge stillinger er av like stor betydning. Nært samarbeide er vesentlig. Dere skulle fungere som et lag.

Akseptér glad og ydmykt ditt kall, og benytt deg av bønn i arbeidet. Ved slik tjeneste vil Herren velsigne deg.

ORGEL OG PIANO

Orgelet er det ideelle instrument ved våre gudstjenester. I århundrer har dets edle toner blitt forbundet med guddommelig tilbedelse. Piano eller harmonium kan benyttes når omstendighetene ikke tillater bruk av orgel. Dette er ofte tilfelle ved møter i Hjelpeforeningen, Junior-Søndagsskolen og Primærforeningen.

Både orgel og piano skal holdes i god stand og stemmes minst en gang i året.

Det anbefales at piano og orgel ikke brukes sammen, med mindre det er skrevet ut særskilte stemmer for begge instrumenter. Det er sjelden at de er fullstendig samstemt. Det er vanskelig å oppnå tilfredsstillende

samspill mellom pianist og organist. Dessuten synes mange musikere at de to instrumenters forskjellige klangfarver i grunnen ikke kan forenes.

TEMPO I ORGELMUSIKK

Våre gudstjenester skulle bære preg av fred, kjærlighet og verdighet. For å hjelpe til med å oppnå dette, må organisten omhyggelig overveie tempoet i all orgelmusikk som benyttes til disse møter. På samme måte som ved salmer er regelen et moderat eller endog rolig tempo.

Aristoteles (gresk filosof og videnskapsmann, 384-322 f.Kr.) snakket om den "gyldne middelvei"; den rette balanse mellom to ytterligheter. I vår situasjon betyr den gyldne middelvei det tempo som hverken er for hurtig eller for langsomt. Efterstreb en naturlig følelse av flyt og bevegelse, som vil tilfredsstillende dine tilhørere i den grad at de i det hele tatt ikke tenker på tempoet.

Orgelmusikk i gudstjenesten

PRELUDIET

Preludiet er en oppfordring til å tilbe Gud, en innbydelse til å nærme seg vår Fader i himmelen og til å kommunisere med ham gjennom Ånden. Preludiet skal skape en atmosfære som gjør det lett å kommunisere med Herren, som frigjør sinnet fra verdslige tanker, og som innbyr til åndelige betraktninger. Preludiet hjelper en til å tilbe Gud og tjener som bakgrunn for stille meditasjon.

Preludiets musikalske kvalitet skulle ligge på det høyeste musikalske nivå som menigheten setter pris på, men ikke overstige dette. Organisten bør utøve kontroll og benytte fornuftig dømmekraft i det vedkommende leder menigheten til stadig større forståelse av god musikk. Hvis deltagerne blir irritert av musikken, har organisten feilet.

Valg av preludier

Valg av det ideelle preludium krever meget omtanke og leting.

Det første krav er å velge musikk som ikke har noen forbindelse med det verdslige eller hverdagen. Det bør være passende for anledningen, høytidelig og verdig.

Krav nummer to er å velge musikk som ikke trekker oppmerksomheten vekk fra gudsyndelsen. Et ideelt, andaktsfullt preludium begynner heller svakt. I løpet av den siste delen kan det imidlertid godt finne sted en crescendo. Fra dette dynamiske høydepunkt bør man så bruke en gradvis decrescendo, slik at preludiet avsluttes med en ærbødig følelse.

Det tredje krav er at preludiet er av høy musikalsk kvalitet. Det sentimentale og banale supplerer ikke gudstjenesten. Betydelig musikkstykker med betydelig musikalsk

innhold. Velg stykker av anerkjente komponister. Det faktum at et musikkstykke er utgitt, er i seg selv ingen garanti for kvalitet eller for at det passer til gudstjenesten. Omhyggelig valg av preludium er et viktig element i gudstjenesten.

I slutten av denne håndbok er det tatt med en liste over foreslåtte preludier for orgel. I denne liste er et stort utvalg av stilarter representert. Man må betrakte hvert stykke ut fra dets egen verdi. Det må passe for anledningen og være slik at organisten mestrer det.

Koralpreludier

Mange koralpreludier egner seg som preludier. Passende koralpreludier er en viktig del av organistens repertoar.

Salmer som preludium

"Formålet med preludier på møter i Kirken er å skape den rette ånd og atmosfære for tilbedelse. Salmer passer godt som preludier og kan brukes i tillegg til andre passende preludier." (Se Prestedømsbulletin, første kvartal 1974, pkt. 12.)

Å avpasse tiden for preludiet

Organisten bør beregne tiden for sitt preludium nøye, slik at det avsluttes til riktig tid. Mange stykker har forskjellige deler som kan gjentas eller utelates for å forandre på dets totale lengde. Slike muligheter bør man også ha tatt tiden på, slik at organisten bedre kan tilpasse spilletiden.

Preludiet skal avsluttes med en fullstendig frase og med en passende kadens. Det skulle aldri være nødvendig for den presiderende funksjonær å avbryte preludiet for å begynne møtet. En klokke kan kanskje plasseres slik at både møtelederen